דרשוני כרך ב — והיכן הייתה שרה?

והיכן הייתה שרה?תמר ביאלה

וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמרו ויקח את שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים (בראשית כב, ג)

והיכן הייתה שרה בשעה שחבש אברהם את החמור ולקח את הנערים, ואת יצחק בנם, ואת עצי עולה שביקע, ורק שה לא לקח עמם?

אמרה איזבל: שרה, בעצה אחת עם אברהם הייתה, וביקשה אף היא שלא לחשוך את בנה, את יחידה, אשר אהבה, שאברהם ושרה יראי אלוהים היו, והיה אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים.

ודינה אמרה: שרה, באוהל הייתה ולא ידעה בצאתם, שמששבה מארמונו של אבימלך אמר לה בעלה 'כל כבודה בת מלך פנימה' (תהלים מה, יד) והייתה נחבאת בפנים האוהל ולא מתבוננת עוד בבני אדם.

אמרה האשה הגדולה משונם: שרה מיהרה בעקבות אברהם לעצור בעדו מלשחוט את בנם, אבל שופטים ושוטרים שעמדו בשער מנעו זאת ממנה, שנאמר 'מצאני השמרים הסבבים בעיר הכוני פצעוני נשאו את רדידי מעלי שמרי החמות' (שיר השירים ה, ז) עד ששבה האוהלה והמיתה עצמה בו.

באה הגר ואמרה: לא ביקשה שרה אחר אברהם בעלה ואחר יצחק בנם כלל וידע הקדוש ברוך הוא שכך יהיה. כשראה הקדוש ברוך הוא שביקשה לשלח את בנו הראשון של אברהם המדברה ולא חמלה, חשש שמא לא תחמול גם על בנה שלה, על יחידה. על כן דייק הקדוש ברוך הוא לאברהם, 'ויאמר קח נא את בנך' – 'בנך' ולא 'בנכם'. וביותר שהבטיח לו: 'כי ביצחק יקרא לך זרע' (בראשית כא, יב), 'ללך' ולא לה.

ותנות אמרה: לא כך היו הדברים, אלא שרה, נביאה הייתה, שסכתה ברוח הקודש, וראתה שעתידים אבות להקריב ילדיהם, ועתידים כוהנים גדולים שבאותו הדור להתבונן מרחוק ולא להתיר אותם הנדרים והאמונות, וראתה כיצד מבין תרויהון יאבדו אותם עלובים מהעולם ולא ידעה כיצד תגן על אותם הילדים ושתקה. וטעתה בדבר, שהרי אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם 'כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה' (שם). אך לא אמר אותן המילים לה...

והיה אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים – על פי בראשית רבה לט סימן יד. ותנות – ראו רבקה לוביץ, 'מדרשי בת יפתח', בתוך נחמה וינגרטן־מינץ ותמר ביאלה (עורכות), דרשוני:

מדרשי נשים, א, תל אביב 2009,עמ' 100 .תנות היא דמות בדיונית, נשמתה של בת יפתח, הנדרשת מן הפסוק: 'מימים ימימה תלכנה בנות ישראל לתנות, לבת יפת ה גלעדי' (שופטים יא, מ). דמותה משמשת כמתווכת בין בנות ישראל והשכינה: 'ומה עושה? יושבת במרומים, ושומעת סיפוריהן של בנות ישראל אשר בארץ, ואחר יושבת אצל השכינה ומְתַנָּה באוזניה צרותיהן, מתפללת בעבורן ומלמדת עליהן זכות'. שסכתה ברוח הקודש – בבלי, מגילה יד, ע"א. כיצד מבין תרויהון [= מבין שניהם] יאבדו – ראו תנחומא בחוקותי ה: 'כן את מוצא ביפתח הגלעדי. מפני שלא היה בן תורה, אבד את בתו...כל כך למה? כדי שילמדו כל הנודרים, הלכות נדרים וקונמות, שלא לנהוג טעות בנדרים. "והנה בתו יצאת לקראתו, ויהי כראותו אותה ויקרע את בגדיו ויאמר אהה בתי וגו', ואנכי פציתי פי אל ה' ולא אוכל לשוב" (שופטים יא, לד–לה). והלוא פנחס היה שם, והוא אומר לא אוכל לשוב?! אלא פנחס אמר: אני כהן גדול ואיך אלך אצל עם הארץ? יפתח אמר: אני ראש שופטי ישראל ראש הקצינים, אשפיל עצמי ואלך אצל הדיוט?! מבין תרויהון אבדת ההיא עלובתא מן עלמא. ושניהם נתחייבו בדמיה. פנחס, נסתלקה ממנו רוח הקדש. יפתח. נתפזרו עצמותיו, שכן כתיב: "ויקבר בערי גלעד"' (שם, יב, ז).